

Riktlinjer för folkhälsoarbetet i Trosa kommun

Antagen av: Kommunfullmäktige 2020-10-21, § 82.

Dokumentkategori: Styrdokument

Dokumenttyp: Riktlinjer

Innehåll

Inledning	2
Kommunens påverkan på hälsans bestämningsfaktorer	2
Skillnaden mellan folkhälsa och hälsa	3
Trosa kommuns folkhälsoarbete	3
Övergripande målsättning	3
Organisation	3
Nationella och regionala folkhälsomål och strategier	4
Agenda 2030 – de globala hållbarhetsmålen	4
Nationella folkhälsomål	4
Regional strategi för Sörmland	4

Inledning

Riktlinjer för folkhälsoarbetet är ett övergripande styrdokument för Trosa kommuns verksamheter. Det ger också information till omvärlden om hur Trosa kommun hanterar och ser på folkhälsofrågorna.

Folkhälsa är ett begrepp som beskriver hälsa, sjuklighet och dödlighet liksom levnadsvanor, hälsorisker och skyddsfaktorer för hälsa i olika befolkningsgrupper. Begreppet innefattar inte bara summan av individernas hälsa utan även mönster av större eller mindre olikheter i hälsa som råder mellan olika grupper inom befolkningen. Folkhälsoarbetet utgår från de olika faktorer som påverkar folkhälsan. Hälsans bestämningsfaktorer, utöver de genetiska, delas ofta in i levnadsvanor och livsvillkor. För att lyckas med arbetet är det viktigt att många aktörer samverkar och att alla arbetar i samma riktning. Vad gäller kommunens lokala folkhälsoarbete handlar det i stor utsträckning om att skapa strukturer i verksamheten så att invånarna mår bra samt lätt kan utveckla och bibehålla en god hälsa. Förutom hälsans egenvärde innebär också god folkhälsa minskade kostnader för samhället, då ohälsa är mycket kostsamt.

Riksövergripande statistik och undersökningar som bland annat görs av Region Sörmland och Folkhälsomyndigheten visar att Trosa kommun har relativt gynnsamma livsvillkor, goda levnadsvanor och en god hälsa jämfört med resten av riket. Men folkhälsoarbetet är långsiktigt och många av de åtgärder som vi gör eller låter bli att göra idag får konsekvenser först långt senare. Det är vanligt att man räknar med 10 års fördröjning. På det sättet kan det vara svårt att direkt se effekterna av de insatser som genomförs. Folkhälsoarbetet är en viktig del i kommunens arbete för en långsiktigt hållbar utveckling.

Kommunens påverkan på hälsans bestämningsfaktorer

Hälsan i en befolkning beror på många olika faktorer och kan ses som resultatet av ett samspel mellan individ och samhälle. I folkhälsosammanhang talar man om hälsans bestämningsfaktorer. De påverkar våra förutsättningar att utveckla en god eller mindre bra hälsa. Vissa av dessa faktorer har vi små eller inga möjligheter att påverka, som kön, ålder och genetiskt arv. Andra faktorer kan vi påverka och samhället har här en viktig roll att skapa goda förutsättningar för att varje individ ska kunna utvecklas så bra som möjligt.

Det finns ett nära samband mellan demokrati, delaktighet, jämlikhet och social trygghet å ena sidan och en bra folkhälsa å den andra. Livsvillkoren skapas av samhället och de är möjliga att påverka vid samhällsplaneringen. Exempel på livsvillkor är miljö, utbildning, sysselsättning, ekonomi och boende. Beroende av dessa har invånarna sedan lättare att utveckla levnadsvanor som är gynnsamma för individen och i förlängningen även hälsan på befolkningsnivå. Även levnadsvanorna kan påverkas genom samhällets struktur. Exempel på det är matvanor, alkohol och drogvanor samt motionsvanor. Det handlar om vad individen

får för möjlighet att göra goda val. Gröna rekreationsområden i närhet till bebyggelse, att det finns en säker trafikmiljö och goda förutsättningar för föreningslivet är andra faktorer av vikt. Stödjande sociala insatser och miljöer är ett annat viktigt område att arbeta med för att skapa en säker och trygg kommun för alla. Eftersom den kommunala verksamheten är så bred och kommer i kontakt med alla kommuninvånare har det stor betydelse hur verksamheten är utformad.

Skillnaden mellan folkhälsa och hälsa

Hälsa är i huvudsak individens ansvar och frihet att hantera. Folkhälsa är primärt samhällets ansvar. Folkhälsan analyseras utifrån ett bredare orsaksmönster än vad som används för att analysera de enskilda individernas hälsa. I folkhälsoanalyser prioriteras sociala faktorer framför genetiska, medan individens hälsa i viss mån styrs av de genetiska förutsättningar man fötts med. Begreppet hälsa definieras som ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande inte bara frånvaro av sjukdomar och handikapp. Folkhälsa handlar mer om bestämningsfaktorer som ger förutsättningar för hälsa och ohälsa såsom livsvillkor och levnadsvanor, vilken närmiljö man har, vilka fritidsmöjligheter samt utbildning. I det yttersta är det alltid individen som har ansvar för sitt välmående och sin hälsa, men samhället har möjlighet att skapa gynnsamma förutsättningar för att det ska lyckas.

Trosa kommuns folkhälsoarbete

All verksamhet som sker i kommunens regi ska genomsyras av ett folkhälsoperspektiv. Detta innebär att hälsofrämjande och förebyggande åtgärder ska prioriteras på en tidig nivå i planering och projekt, då möjligheterna att påverka är stora.

Trosa kommuns folkhälsoarbete ska utgå från ett salutogent perspektiv, det innebär att man utgår ifrån det friska och positiva.

Trosa kommun ska arbeta okonventionellt och fokusera på problemens kärna oberoende av samhällets organisation i arbetet för en förbättrad folkhälsa.

Trosa kommun ska verka för samverkan mellan aktörer i samhället i utvecklingen av förutsättningarna för en förbättrad folkhälsa.

Övergripande målsättning

Trosa kommun ska verka för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Trosa kommuns folkhälsoarbete ska även sträva mot att uppnå de globala målen i Agenda 2030.

Organisation

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunövergripande uppföljning och utveckling av folkhälsan. Ekoutsiktet är kommunens strategiska organ för folkhälsofrågor och ska bistå med råd och stöd för att tydliggöra och utveckla folkhälsoaspekterna i

kommunens verksamheter. Utskottet bistår kommunstyrelsen i arbetet med övergripande med nyckeltal och uppföljning av folkhälsan i kommunen.

Samtliga nämnder ska vara medvetna om hur deras verksamhet påverkar folkhälsan och vidta lämpliga åtgärder för att bidra till att utveckla förutsättningarna för en bättre folkhälsa. Nämnderna avgör själv hur de redovisar folkhälsorelaterade aspekter.

Nationella och regionala folkhälsomål och strategier

Agenda 2030 – de globala hållbarhetsmålen

De 17 globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 är alla kopplade till folkhälsa inom olika områden. Arbetet med att nå dessa mål är prioriterat och en nationell handlingsplan för att nå målen finns.

Nationella folkhälsomål

Det nationella målet som Sveriges regering antagit vad gäller hälsa är "Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation". Under den övergripande rubriken finns åtta målområden.

Folkhälsopolitikens målområden

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Regional strategi för Sörmland

Region Sörmland har målet att bli "Sveriges friskaste län 2025". Sörmlandsstrategin och Hållbarhetsprogrammet vägleder arbetet. Sörmlandsstrategin är tänkt som en övergripande plan med vissa riktlinjer som andra instanser, t.ex. kommunerna sedan kan utgå ifrån i sin verksamhet.

Målet är ett samhälle:

- där alla människors grundläggande behov tillgodoses och de mänskliga rättigheterna säkerställs,
- där alla människor är inkluderade – oavsett kön, utbildnings- och inkomstnivå, social status, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, bostadsort, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck, ålder eller funktionsnedsättning,
- som anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.